

RESÚM ARTÍSTICH DE 1901 (*)

A causa del poch espay y temps de que podém disposar per ferho com se deuria, més qu'un resúm podém dir qu'es un índex molt incomplert, unas notas rápidas presas á corre-cuyta, de lo succehit á Madrit durant el primer any del sigle xx, per lo que al Art respecta.

Musicalment, cal dir que tingueren lloch aconteixements dignes de menció, com ho son, l'*estreno* de *Siegfried* de Wagner, la vinguda de la Orquesta Filarmónica de Berlín y, últimament, la representació de la llegenda *Hänsel und Gretel* de Humperdinck.

L'*estreno* de *Siegfried* s'ha de senyalar ab pedra blanca. La obra predilecta del colós de la música, fou escoltada ab gran silenci per part del numerós auditori que's congregá al «Real» lo dia senyalat pera la primera audició, ja que no ab molt interés per tothom, desgraciadament, y menys ab la suficient preparació d'intel·ligencia y disposició de esperit per part de molts que assisteixen á tot lo que es de *buen tono* y pot *donar llustre*. En aquesta obra, Wagner canta las grandesas de la Natura, mostrand per medi del motiu musical tot lo que aquesta té de sublim, poétich y falaguer y que s'imprimeix d'una manera inesborrable en la nostra ánima.

Altras grans solemnitats van esser los concerts que doná la Filarmónica Berlinesa y unánim el entusiasme que produhi en els *dilettanti*, patentisant la molta diferencia que va de nostras societats de concerts á la que dirigeix Artur Nikisch tan magistralment. No's pot compendre una fusió més íntima de la corda y'l metall, com la que'ns feu disfrutar la Filarmónica en els seus concerts, donant á cada composició y temps, execució tan justa y apropiada, que's succehían las melodías d'un encant delicat y casi vaporós, als ecos de notas violentas y selvatjes, segons demanavan las exigencias de cada obra, en cada una de las sevas parts. Sobre tot, en l'interpretació dels «Remors de la selva», dona cada instrument, en el domini del qual el respectiu professor es un veritable mestre, á totas y cada una de las frases ó períodos musicals, tota la forsa que demana precisament la importancia melódica.

La ópera del mestre Humperdinck *Hänsel und Gretel*, tallada baix el patró de las tendencias wagnerianas, es una obra sense pretencions, donchs tota la trama's reduheix á un ignoscent quiento de nens, ab las sevas bruixas y demés

personatjes imaginaris, realsat per una música inspirada y brillant. La ópera *Werther* de Massenet no lográ fortuna.

A més dels concerts de que hem fet menció, la Societat de Concerts comensá el mes de Janer, la sèrie que tots els anys acostuma á donar, interpretant las mellors composicions de Beethoven, Wagner, Mendelsshon, Liszt, Schubert, etc., dirigits pels mestres Weingartner, Max Erdmannsdorfer, Campanini y Jimenez. Els que dirigi'l primer, farán época, degut á las sevas excepcionals condicions de director que's patentisaren ja desde'l primer dia, que's tocá l'*ouverture* del *Tannhauser*, al finalisar la cual, fou aclamat unánim y expontániamment per tota la sala. Mereixen citarse també l'interpretació acabada que obtingueren l'*oratori* «*La resurrecció de Crist*» del abat Perosi, que no entussiasmá á la concurrencia, la sinfonía dramática de Berlioz *Romeu y Julieta* y *El somni d'una nit d'estiu* de Mendelsshon, las tres composicions presentadas complertas ab parts y coros.

En els demés teatres, las obras líricas que obtingueren el sufragi més favorable del públich son: *Covadonga*, sarsuela en tres actes del mestre Bretón, en la que's descobreixen las condicions d'instrumentista y compositor técnic del autor, pero que no bastaren á portar á l'obra pel camí del éxit franch y ruidós. *Las parrandas*, en tres actes també, del mestre Brull, tampoch va satisfacer al públich. Durant la temporada estiuhenca, la companyía d'ópera italiana que funciona anyalment en el teatre dels Jardins del Bon Retiro, n'estrená una escrita en lletra castellana y ab música del mestre bilbaí Zavala, y titulada *Marcia*, obra basada en las históricas lluytas de romans y numantíns sitiats aquestos per los primers en la inmortal ciutat. Malgrat haver sigut premiada aquesta obra, en un concurs obert per la empresa d'aquest teatre, no lográ alcanzar més que molt comptat número de representacions.

En la Comedia els eminents concertistas de violoncello y piano Casals y Batier, respectivament, demostraren en dos únichs concerts, que posseheixen á la perfecció el domini del mecanisme y'l temperament artístich de *virtuose* que's necessitan per no cansar á un auditori y sapiguer portar á un grau tan alt l'entusiasme del públich madrileny.

Si haguessim de citar detingudament totas las vulgaritats y grosserías que, l'anomenat *género chico* ha produhit, aquest any que ressenyém, en molt temps no acabaríam y'ns limitarém á anotar algunas de las que van donar bons trimestres, ja

(*) Retirado por exceso de original de nuestro número anterior.

que no bon prestigi als seus autors. Apuntarem *El siglo XX* de Montesinos, *Jaque á la reina* de Montero, *Blasones y talegos* de Chapí, *La Barcarola* de Caballero y Lapuerta, *Dolorettes* de Vives y Quinslant, *El género infimo* de Valverde y Barrera, *El coco* de Vives, *Plantas y flores* de Valverde y Torregrosa, *El bateo* de Chueca, *Los timplaos* y *Enseñanza libre* de Jimenez, *Quo vadis?* de Chapí, etc.

Per lo que's refereix á las Arts del dibuix han tingut lloch aconeximents y fets molt remarcables. Un d'ells va esser la Exposició Nacional de Bellas Arts, que sols se celebra cada dos anys y de la que'ns limitarem á ferne menció á causa de haverne parlat en temps oportú en aquesta REVISTA.

Durant lo mateix any, s'inaugurá lo monument aixecat á la memoria d'en Cánovas del Castillo davant del edifici del Senat, en una plassa d'una forma tan lletja y desnivellada, que sembla, dit monument, talment posat allí per cástich. Una columna troncada sosté l'estátua que descansa demunt d'un pedestal, el qual, sosté ademés de la columna, en la part anterior un grupo de la Fama y l'Historia y, en la posterior, el lleó espanyol acompanyat d'un escut y una bandera. Fou projectat y dirigit per Joaquim Bilbao, escultor, y Joaquín Grases, arquitecte, autor, aquest últim, del projecte de monument á Alfons XII que obtingué'l primer premi entre'ls dinou bocetos y croquis que van ser presentats al Jurat y quina resolució va ser discutidíssima.

Hi ha que fer constar també, l'entrada, á la Academia de Bellas Arts de S. Fernando, del distingit artista valenciá Marián Benlliure. Desenrotllá aquest, en son discurs, el tema *El anarquismo en el arte*, fent remarcar que'l titulat impresionisme destrueix tot lo que artísticament troba fet avans, no respectant, per tant, las obras que'ns llegaren las civilisacions passadas, seguí anatematizant y tatxant de degenerats als devots d'aquesta escola, y donant consells per fomentar el socialisme dintre del art, per medi de la ensenyansa de tots els géneros, escolas, procediments y obras, manera, al seu entendre, de restar adepes y anorrear per complert á lo que ell conceputa com un anarquisme tan funest com l'altre.

D'algunas altrás exposicions podiam haver parlat, com la d'*impresions de viatge* del Circol de Bellas Arts y la de *cartells* de la revista *Blanco y Negro*; pero en l'impossibilitat de ferho, ens concretarem,—y ab aixó farem punt final á'n aquet desgarrbellat treball—á resenyar la que,

está oberta aquestos días en los salóns de la casa Amaré, composta totalment d'obras de Ramón Casas.

En una població ahont las exposicions d'obras d'Art se succeheixen tant de lluny á lluny, no podia meyns de esser un aconeximent per tots els qu'ayman las Bellas Arts l'anunciarse aytal exposició. Aumentá encara més l'interés que desde'l principi despertá, la curiositat que hi havia en ferse cárrech de la importancia de la personalitat del expositor, coneguda no més que mercé á alguns quadros enviats á las Exposicions del any 1892 y següents y, no fá tant temps, per lo concurs del *xampany Codorniu*.

Tant en los retratos (n'hi ha portat més de cinquanta) com en los estudis al oli, hi resplandeix una sensillés elegant y expressió tant harmónica, una poesia tan delicadament sentida, qu'alegra y extasia l'esperit. El seu estil no es dels que enlluherna de prompte y solsament en la primera impresió, pero que després no deixa rastre: al contrari,—y sembla imposible que, valentse de recursos tant limitats, pugua conseguir efectes tant maravellosos y persistents—las impresions que las sévas obras ens comunican son valentas, sobre tot en lo que's refereix á la línia, expresiva, justa y encertada. La prova d'aixó está en els retratos. Sense estar, el major número d'ells, acompanyats del color, valentse solsament del carbó, ha conseguit tot lo que's pot arribar á desitjar en obras d'aquesta naturalesa: tots els personatjes retratats, com se diu vulgarment *estant parlant*, y de tal mena els ha sorprés y trasladat al paper l'artista, qu'entre mitj de totas aquellas líneas tan concisas s'hi veu retratada també l'ànima, l'character moral d'aquell que representan. En aquet género tant difícil, considerat per alguns com el *més enllá* del art, Casas en lloch de entretenirse en minuciositats de detall com feya en Bonuat, prefeix un *sinetisme* tan encertat y sever que, com el de Carolus Durán, segueix, en quant á la *vida psicológica*, á la expressió, las tradiccions de Velázquez, pero sense servirse del *color* y confiantho tot á la *llum* purament, al blanch y negre ó clar-obscur.

Fins quant pinta procura no cáurer en los efectismes scchs de color y de contrastos «brutals» en que han parat molt altres pintors al volguer enlayrar un art qu'anava ja arrossegantse pels fangars del realisme decadent y amanerat, sinó que en las sévas telas hi campa una harmonía de color, una suavitat de matissos, fins en los estudis de llum, que no desdiuhen ni un punt de la tonalitat general, las figuras están encertadament colocadas respecte á agrupació y moviment y

respiran totas una atmósfera de joventut plácida que, mercé als tons grisos y pàlits, resulta més poetisada y embellida.

J. Anguera Corbella.

Madrid, Janer 1902.

¡MUCHO MÁS!

Mira el monte de granito:
 ¡Diríase que, en su anhelo,
 Pretende llegar al cielo
 Escalando lo infinito!...
 ¿Ves cómo al soplo maldito
 Del huracán destructor,
 Desprecia el ronco fragor
 De su indómita fiera?za?
 ¿Te asombra tanta firmeza?
 ¡Pues es más firme mi amor!

—

Los cielos mira extendidos,
 Cuyos astros rutilantes
 Semejan puros diamantes
 En rico manto prendidos.
 ¿No ves cómo embellecidos
 Con su brillante fulgor,
 El Universo en redor
 Abarcan de zona á zona
 Como espléndida corona?
 ¡Pues es más grande mi amor!

—

Contempla el abismo ingente:
 Viendo su fondo insondable;
 El ánimo inalterable
 Se burla del más valiente.
 Grandioso, mudo, imponente,
 ¿No observas con gran pavor
 Que infunde al alma terror
 Por lo profundo y obscuro?
 Pues ante mi Dios te juro
 Que es más profundo mi amor!

—

¡Mucho más!... ¡Y, en su porfía,
 De tal modo el pecho inflama
 Que su ardiente y pura llama
 Abrasa más cada día.
 Lo encendió en el alma mía
 Dios con su su soplo fecundo,
 Para que fuera en el mundo
 Más firme aún que el granito,
 Más grande que lo infinito,
 Más que el abismo, profundo.

Agustín Safón.

FRAGMENT

ÍNTIMA

Quina fredor sentia la meva anima dins d'aquell lloc segrat.

Quina buidor pel meu entorn.

¡Oh! etern silenci com t'agegantes en mon esperit!

Tot calla en eix recó, tant sols el meu recort torba l'enmudiment que regna en eix troç de terra, i un auell que ve a fer sa cantada sarcástica.

Un altre auell hei vist amagarse silencios dins l'espessa verdor dels centinellas de la mort.

Aqueix no canta pas.

Sembla que ve de lluny, pot-ser ve a reposar d'un llarc romiatge; pot-ser ve a gaudir la quietut del recinte de la pau.

Jo també l'hei sentit la solitud solemnial als llocs segrats.

Avui aqueixa solitud me glaça l'anima!

I'n vui fugir, pro un recort de grandeses esvaides m'hi reté....

Voldrie plorarles, i l'emoció m'anua'l cor.

No l'heu sentida mai la força del recort?

No us violenta, us atrau i us captiva com lo cant de nereide encisadora. I us reté neguitós, pro d'un neguit de dolçor somnolenta que us aniquila la voluntat.

L'auell cantor desapareix volant en l'espai infinit i solzament resta mon company de callament, tancat en la verdor de la severa gabia am portes obertes al cel.

L'hei vist arrufar ses plomes i urraulirse son cos amb el cap sota l'ala.

També deu sentir fred.

Es auell malaltic, i qui sab si l'anyorança es lo que l corseca.

I vol fugir, revola greument, i torna a son lloc amb atracció violenta.

¡Pobre auellet!

M'enmirallo am la tristesa....

Quina anyorança sento... tremolo feblement. ¡Ah! cuanta melangia'm dona l recordarte!

M. Y.

Desembre, 1901

